УДК 339.5

О.М. Коробкова

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті узагальнено теоретичні положення щодо митної брокерської діяльності, уточнено поняття «митний брокер», а також механізм регулювання митної брокерської діяльності отримав подальший розвиток. Автором виділені основні складові регулюючого впливу держави та сформульовані переваги, які можуть бути досягнуті при належним чином організованій діяльності митних брокерів.

Ключові слова: *митний брокер, механізм регулювання митної брокерської діяльності, державний бюджет.*

В статье обобщены теоретические положения о таможенной брокерской деятельности, уточнено понятие «таможенный брокер», а также механизм регулирования таможенной брокерской деятельности получил дальнейшее развитие. Автором выделены основные составляющие регулирующего воздействия государства и сформулированы преимущества, которые могут быть достигнуты при надлежащим образом организованной деятельности таможенных брокеров.

Ключевые слова: *таможенный брокер, механизм регулирования таможенной брокерской деятельности, государственный бюджет.*

The paper summarizes the theoretical principles of the customs brokering, to clarify the concept of «customs broker». Customs broker − a company which provides brokerage services in the inte-rest of, or on behalf of another person for the implementation of customs formalities for the transition of goods and transport for commercial use through customs border of Ukraine.

© Коробкова О.М., 2015

Розвиток методів управління
та господарювання на транспорті
№ 4 (53), 2015

In Ukraine distinguished main components of the regulatory influence of the state to the customs broker activity:

1) the purpose of state regulation of customs broker activity;

2) the principles of state regulation of customs broker activity;

3) methods of state regulation of of customs broker activity;

4) instruments of state regulation of of customs broker activity.

Solving the problem of inadequate customs broker activity will increase tax payments by enterprises in the State Budget of Ukraine, while providing guarantees for such payments. To improve the quality of customs brokerage services and the level of compliance with customs brokering international standards, we consider an important step in Ukraine's European integration.

Keywords: *customs broker, the mechanism of regulation of customs brokerage, the state budget.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах Євроінтеграція України вимагає максимального спрощення митних формальностей, вдосконалення діяльності фіскальних органів та діяльності митно-брокерських організацій, як важливої ланки у процесі здійснення митних формальностей.

Досягнення поставлених цілей неможливо без змінення системи державного регулювання. Фундаментом вдосконалення системи державного регулювання митної брокерської діяльності повинні стати її ефективність, використання міжнародного досвіду регулювання митної брокерської діяльності.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Питанням, пов'язаним з митною брокерською діяльністю присвячена невелика кількість наукових праць, зокрема статус митного брокера, питання сутності митної брокерської діяльності досліджувалось у працях Д.В. Приймаченка [1], І.І. Світлак [2], І.О. Бондаренко [3], Е. Гвардзиньскої [4], В.І. Данєлюка [5], у більшості випадків, з юридичної точки зори.

Завдання дослідження. Узагальнення і подальший розвиток теоретичних положень щодо митної брокерської діяльності, а також механізму регулювання митної брокерської діяльності.

Основний матеріал дослідження. За індикаторами швидкості виконання митних формальностей, прозорості державного регулювання митної справи, часткою витрат, пов'язаних з доставкою та комерційним обслуговуванням вантажів у кінцевій вартості товарів можна оцінювати якість діяльності фіскальних органів та митно-брокерських підприємств.

На всі ці індикатори безпосередньо впливають ще й величезна кількість учасників ринку з надання комерційних послуг у зовнішньоекономічній діяльності, однак вагомий вплив оказують посередники – митні брокери.

Завдання митного посередника полягає в тому, щоб за дорученням вантажовласника професійно здійснити усі митні формальності. При цьому митний представник несе повну відповідальність за достовірність поданих ним відомостей. Інститут митного брокера існує в усіх економічно розвинених країнах світу.

Доступ підприємства на ринок митних брокерських послуг здійснює Фіскальна служба України через встановлення дозвільних вимог щодо провадження посередницької діяльності митного брокера.

На цей час значна доля учасників зовнішньоекономічної діяльності використовують послуги митних брокерів. В багатьох країнах світу декларування товарів здійснюється лише за участю митних брокерів.

Митний брокер виступає сполучною ланкою між власником вантажу та фіскальними органами, за договором доручення здійснює декларування товарів при переміщенні через митний кордон України (рис. 1).

Рис. 1. Митний брокер – посередник у митній сфері

Д.В. Приймаченко [1] характеризує митного брокера як учасника митних відносин, який вступає у відносини з фіскальними органами з приводу переміщення товарів, предметів, транспортних засобів. Оскільки вважає митного брокера професійним учасником ринку митних послуг, підтримує необхідність отримання кваліфікації та спеціальних знань у такій сфері. Таким чином, ототожнює діяльність митного брокера з агентом з митного оформлення. До основних функцій митного брокера, зокрема відносить декларування.

І.І. Світлак [2] у своєму дисертаційному дослідженні підтримує погляди тих фахівців, які зазначають, що обґрунтованих підстав для зміни назви «митний брокер» на сьогодні немає. Підкреслює переваги, які клієнти отримують від звернення до митних брокерів:

- з'являється можливість отримувати послуги висококваліфікованих фахівців у такій специфічній сфері, як митне декларування та митне перевезення (оскільки для митних посередників пред'являються певні фінансові, професійні та кваліфікаційні, організаційно - технічні, спеціальні вимоги, а це в свою чергу зменшує ризик клієнтів таких посередників);

- витрати на послуги, пов'язані з проведенням декларуванням товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон, а також перевезенням товарів, що перебувають під митним контролем за участю митних посередників, у галузі митної справи значно менші, оскільки розраховуються в розмірі визначеного процента до обсягу товарів, що переміщуються (перевозяться);

- значне збільшення обсягів експортно-імпортних операцій та їх оперативне оформлення за допомогою суб'єктів підприємницької діяльності в галузі митної справи, знижує зростання власних витрат на такі цілі, а також відбувається значна економія часу [2. С.13].

В.І. Данєлюк [5. С. 8] визначає митного брокера, як суб'єкта підприємницької діяльності,що здійснює підприємницьку діяльність, що полягає в наданні посередником (представником) послуг суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта у сфері митних відносин.

Таким чином, аналіз наукової літератури показує, що термін «митний брокер» у вітчизняної літературі недостатньо досліджено.

Міжнародною конвенцією про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 р. в редакції Протоколу 1999 р. (оновлена Кіотська конвенція) та рядом інших міжнародних угод установлені базові стандартні правила для спрощення трьох основних елементів національних митних процедур: митного контролю, митного оформлення, справляння передбачених національним законом податків та зборів.

У Кіотській конвенції [6] термін «митний брокер» визначається як «третя сторона», тобто будь-яка особа, що безпосередньо взаємодіє з митною службою в інтересах або від імені іншої особи з питань увезення, вивезення, перевезення або зберігання товарів.

Використання митних брокерів для виконання митних формальностей, пов'язаних з декларуванням товарів, представленням документів, необхідних для митного контролю та митного оформлення є повністю законним рішенням. Тим не менш, у багатьох країнах діють регламенти, які зобов'язують імпортерів і експортерів користуватися послугами професійних і ліцензованих митних брокерів при взаємодії з митними органами. Митні служби пояснюють дану вимогу законодавства необхідністю поліпшити ситуацію з дотриманням митних правил.

Розвиток методів управління
та господарювання на транспорті
№ 4 (53), 2015

Як передбачено Стандартом 8.1 [6] Переглянутої Кіотської конвенції, імпортери, експортери та будь-які інші особи повинні мати право вибору: взаємодіяти з митною службою безпосередньо або найняти третю сторону, яка буде взаємодіяти з митницею від їх імені.

Така свобода вибору посприяє розвитку здорової ділового середовища, в якій конкуренція призведе до формування справедливих цін на послуги, що дозволить знизити витрати в сфері міжнародної торгівлі.

Згідно зі Стандартом 8.3 [6], ставлення до осіб, які вирішили самостійно взаємодіяти з митними органами, не повинно бути менш сприятливим, ніж до осіб, інтереси яких в митних органах представляють агенти або митні брокери. Митна служба може визначати умови, яким має відповідати особа, щоб виступати в ролі митного агента або брокера. Проте такі умови повинні бути визначені і в національному законодавстві, а не тільки постановами митної служби. Це можуть бути такі умови як вік, освіта, наявність постійної адреси, професійна компетенція і т.д. Митна служба може зажадати від митного брокера здачі офіційного іспиту до його реєстрації. В даному випадку, а також у всіх інших випадках митна служба повинна співпрацювати з торговою палатою і з іншими торговими асоціаціями з метою проведення навчання з митних питань.

Керівні принципи, що відносяться до глави 8 «Взаємовідносини між митною службою та третіми сторонами» Переглянутої Кіотської конвенції, дають методичні вказівки щодо проведення відповідної адаптації національних митних норм і правил. Рекомендація МТП № 12 представляє погляд ділового співтовариства на дану міру щодо спрощення процедур торгівлі.

Еволюцію поступового закріплення терміну у нормативно-правових актах ми можемо простежити у історичному аспекті розвитку та становлення митної брокерської діяльності від декларантів, з радянських часів до сучасного закріплення поняття «митний брокер» у діючому митному кодексі України, 2012 (таблиця).

Таблиця

Еволюція закріплення терміну «Митний брокер» у нормативно-правових актах

Номер	Нормативно-правовий акт	Поняття
1.	Постанова Ради Міністрів СРСР від 7 березня 1989 року № 203 «Про заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності».	***Уповноважена особа декларанта*** − особа, якій декларантом надано повноваження на здійснення декларування – радянська організація, що визнана митницею як декларант [8].
2.	Положення «Про діяльність митних брокерів на території України», затверджено Наказом Державного митного комітету України від 4 вересня 1992 року № 173.	***Митний брокер*** − будь-яка українська чи іноземна особа, зареєстрована як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності на території України [9].
3.	Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору, затверджено Наказом Державної митної служби України від 22 липня 1997 року № 340.	***Підприємство, що здійснює декларування вантажів на підставі договору*** − це підприємство, яке зареєстроване на території України і здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України [10].
4	Митний кодекс України від 11 липня 2002 року № 92-IV.	***Митний брокер*** − підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи [11].
	Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI	**Митний брокер** − це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України [12].

***Джерело: складено автором за [8-12]**

Розвиток методів управління
та господарювання на транспорті
№ 4 (53), 2015

Таким чином, із таблиці видно, що назва терміну «митний брокер» та взагалі сутність тлумачення цього терміну постійно змінюється та наближається до тлумачення цього терміну у міжнародних стандартах.

Таким чином в останній редакції митного кодексу України, 2012 уточнюється поняття митного брокера, в умовах імплементації митного законодавства до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, до якої Україна приєдналася у 2006 р. [6].

Митний брокер, згідно з чинним митним кодексом [12] провадить митну брокерську діяльність у будь-якій країні. За вчинення правопорушень, пов'язаних з провадженням митної брокерської діяльності, митний брокер несе відповідальність, встановлену МКУ та іншими законами України.

Відповідно до ст. 417 взаємовідносини митного брокера з особою, яку він представляє, визначаються відповідним договором.

У митному кодексі України 2012 року [12] також закріплено поняття агента з митного оформлення – це фізична особа-резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням фіскальному органу, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Узагальнюючи погляди науковців щодо визначення поняття митного брокера та розвиток його визначення у нормативно-правових актах, враховуючи імплементацію міжнародних стандартів, ми пропонуємо власне визначення терміну митний брокер.

Митний брокер – це підприємство, що надає посередницькі послуги в інтересах, або від імені іншої особи з виконання митних формальностей при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Як було зазначено у першому розділі, на цей час існує багато проблем, пов'язаних зі здійсненням митної брокерської діяльності, які є суттєвою перешкодою на шляху спрощення митних формальностей та потребують вирішення.

Серед них – недосконале регулювання митної брокерської діяльності, що впливає на сучасний стан митної брокерської діяльності.

Незадовільний стан митної брокерської діяльності безпосередньо впливає на розвиток національної економіки та євроінтеграційні процеси, що активно відбуваються в України (рис. 2).

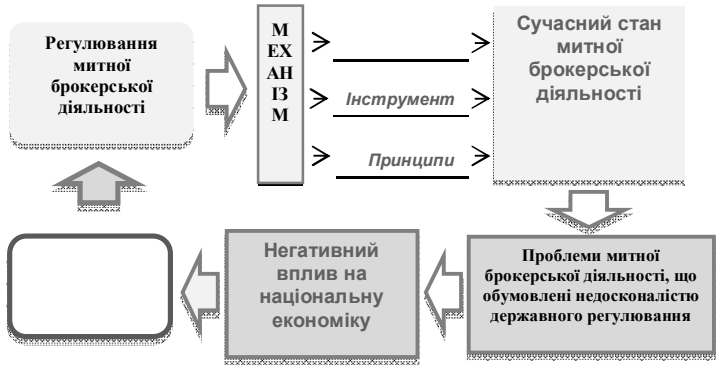

Рис. 2. Взаємозв'язок сучасного становища митної брокерської діяльності та її регулювання

***Джерело: складено автором**

Виходячи з дослідження регулювання діяльності митних посередників в Україні, можна виділити основні складові регулюючого впливу держави на таку діяльність:

1) мета державного регулювання митної брокерської діяльності;

2) принципи державного регулювання митної брокерської діяльності;

3) методи державного регулювання митної брокерської діяльності;

4) інструменти державного регулювання митної брокерської діяльності.

Отже, механізм державного регулювання митної брокерської діяльності вважаємо за доцільне визначати, як систему взаємодії організаційних, економічних, і правових методів, принципів та інструментів у сфері державного регулювання митною справою, що регламентують умови та порядок здійснення митної брокерської діяльності (рис. 2)

На думку Данелюка В.І. [13] під принципами контрольної діяльності митних органів за посередницькою діяльністю в галузі митної справи слід розуміти вихідні, керівні, основні ідеї, що вироблені на підставі досягнень науки та практики та є основоположними для здійснення контрольної діяльності митними органами.

До класичних принципів державного регулювання митної брокерської діяльності, як правило, відносять: принцип законності; принцип об'єктивності, гласності, доцільності, економічності та оперативності, компетентності, тощо. Отже, мета державного регулювання митної брокерської діяльності полягає у забезпеченні формування та розвитку ефективно функціонуючого ринку посередницьких послуг в митній сфері, створення необхідних умов діяльності та захист інтересів підприємців.

Такий внесок у державний бюджет України, на нашу думку, можна розділити на:

- *прямий внесок до державного бюджету безпосередньо підприємствами-митними брокерами* – відрахування оплати за отримання дозволів на впровадження митної брокерської діяльності, сплата податків на додану вартість, єдиний збір та інші, залежно від обраної системи оподаткування), оплата штрафів у випадку порушення митних правил, пені;

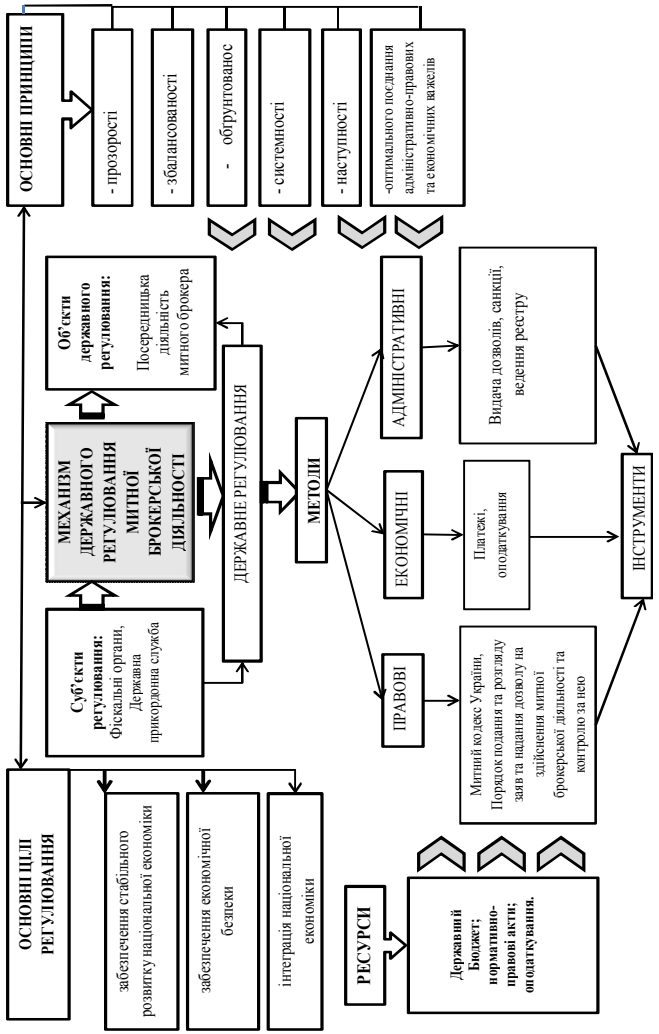

Рис. 3. Існуючий механізм державного регулювання митної брокерської діяльності

***Джерело: складено автором**

- непрямий внесок до державного бюджету шляхом впливу митної брокерської діяльності на надходження від експортних, імпортних та транзитних операцій, тобто забезпечення митними брокерами відрахування митних платежів (мита, акцизного податку, податку на додану вартість, митних зборів) до державного бюджету України при переміщенні товарів через митний кордон України, прибуток державних організацій транспортної системи, податки підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Належним чином організована діяльність митних брокерів (рис. 4) сприяє:

1. Збільшенню кількості підприємств-митних брокерів.

В сучасних умовах постійної підтримки економіки України значної ролі набуває належна організація та стимулювання діяльності підприємств, завдяки чому держава реалізує не тільки економічні цілі, пов'язані зі збільшенням надходжень податків з підприємств до державного бюджету, а й соціальні, що полягають у створенні нових робочих місць, підвищення рівня доходів населення та інші.

2. Здатності представлення гарантій зі сплати митних платежів фіскальним органам, сплати штрафів.

Головними умовами переміщення вантажів через митний кордон України є сплата митних платежів або забезпечення гарантії сплати митних платежів. Відповідно до ст. 305 МКУ виконання зобов'язань осіб, що випливають з митних процедур, забезпечуються шляхом надання фіскальним органам забезпечення сплати митних платежів у способи, передбачені для відповідної митної процедури.

Наприклад, надання фіскальним органам забезпечення сплати митних платежів є обов'язковим при ввезенні на митну територію України та/або переміщенні територією України прохідним та внутрішнім транзитом товарів за переліком, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

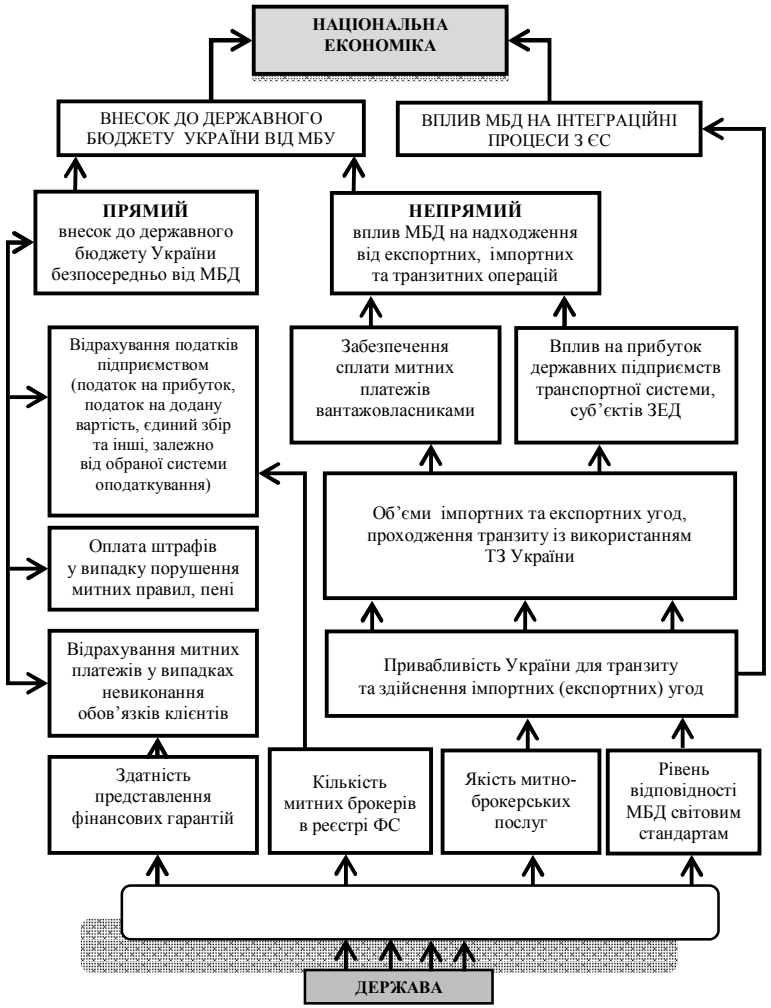

Рис. 4. Вплив митної брокерської діяльності на економіку України

***Джерело: складено автором**

Якщо декларування товарів здійснюється митним брокером за договором доручення, то відповідно до ст. 293 Митного кодексу України [12] обов'язок із сплати митних платежів покладається на митного брокера солідарно з декларантом.

У випадках порушення митних правил та виникнення адміністративної відповідальності за противоправні діяння несе відповідальність митний брокер, що виступає декларантом при переміщенні товарів через митний кордон України.

3. Підвищенню якості митно-брокерських послуг

Якість здійснення митних формальностей виступає одним із індикаторів оцінки рівня конкурентоспроможності країни в міжнародних рейтингах. Підвищення якості митно-брокерських послуг, як невід'ємної складової митних формальностей активізує зовнішньоторговельні поставки вантажів.

В залежності від якості та різноманітності послуг, що надаються під час розміщення товарів в митний режим транзиту, відбувається транзитна привабливість України.

4. Підвищенню рівня відповідності митної брокерської діяльності міжнародним стандартам

В умовах членства у СОТ, ВМО та інтеграції України до ЄС виникає гостра необхідність в імплементації міжнародних стандартів у національні системи митного регулювання.

Важливим кроком в реформуванні виступає подальше спрощення митних формальностей в Україні, що підвищує позиції України у міжнародних рейтингах інвестиційної привабливості та легкості ведення транскордонної торгівлі.

Здійснення митних формальностей необхідне при переміщенні товарів через митний кордон України права й охоплює зобов'язання декларанта, яким може виступати митний брокер, щодо забезпечення та подання документів у відділ митного оформлення та сплати митних платежів, та зобов'язання фіскальних органів щодо організації митного оформлення та митного контролю товарів та стягнення митних платежів.

Висновки. Вирішення проблеми неналежної організації митної брокерської діяльності дозволить збільшити відрахування податків підприємствами до Державного бюджету України при одночасному забезпеченні гарантій таких відрахувань. Підвищити якість митно-брокерських послуг та рівень відповідності митної брокерської діяльності міжнародним стандартам, що вважаємо важливим кроком на шляху Євроінтеграції України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Приймаченко Д.В. Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 802-807 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11pdvrmf. pdf*
2. *Світлак І.І. Організаційно-правові засади провадження посередницької діяльності митного брокера та митного перевізника в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – Ірпінь: Національна академія держ. податкової служби України, 2006. – 210 с.*
3. *Бондаренко І.О. Посередництво у сфері митних відносин: чинне й перспективне законодавство // Митна справа. – 2005. – № 2. – С. 49-53.*
4. *Гвардзиньска Е. Таможенные посреднические услуги в таможенных процедурах (на примере таможенных агентств и налоговых консультантов) // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право. − 2010. − № 2. − С. 170-179. − Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsup_ 2010_ 2(5)_31.pdf*
5. *Данелюк В.І. Адміністративно-правові засади контролю за посередницькою діяльністю в галузі митної справи: автореф. дис. ... канд.юрид. наук: 12.00.07. − Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2011. − 20 с.*

Розвиток методів управління
та господарювання на транспорті
№ 4 (53), 2015

6. *Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) від 18.05.1973 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2. rada. gov.ua/laws/show/995_643.*
7. *Закон України «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від 05.10.2006 № 227-V. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-16*
8. *Постанова Ради Міністрів СРСР від 7 березня 1989 року № 203 «Про заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності». − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /www/ URL: http://pravo. levonevsky.org/baza/soviet/sssr1365.htm.*
9. *Положення про діяльність митних брокерів на території України: Затверджено Наказом Державного митного комітету України від 4 вересня 1992 року № 173. − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / www/URL:http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0174342-92.*
10. *Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору: Затверджено Наказом Державної митної служби України від 22 липня 1997 року № 340. − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /www/ URL: http:// zakon4. rada.gov.ua/laws/show/z0495-97.*
11. *Митний кодекс України від 11 липня 2002 року № 92-IV // Відомості Верховної Ради України. − 2002. − № 38-39. − Ст. 288. −[Електронний ресурс]. – Режим доступу: /www/ URL: http://zakon4. rada. gov.ua/laws/show/92-15.*

12. *Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /www/ URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.*

REFERENCES

1. *Pryymachenko D. V. Shchodo diyal'nosti mytnykh poserednykiv u protsesi realizatsiyi mytnykh formal'nostey / D.V. Pryymachenko // Forum prava. – 2011. – № 1. – S. 802-807[Elektronnyy resurs].– Rezhym dostupu: http:// www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11 pdvrmf. pdf*
2. *Svitlak I.I. Orhanizatsiyno-pravovi zasady provadzhennya poserednyts'koyi diyal'nosti mytnoho brokera ta mytnoho pereviznyka v Ukrayini: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Svitlak Iryna Ivanivna. – Irpin': Natsional'na akademiya derzh. podatkovoyi sluzhby Ukrayiny, 2006. – 210 p.*
3. *Bondarenko I.O. Poserednytstvo u sferi mytnykh vidnosyn: chynne y perspektyvne zakonodavstvo // Mytna sprava. – 2005. – № 2. – P. 49-53.*
4. *Hvardzyn'ska E. Tamozhennыe posrednycheskye usluhy v tamozhennыkh protsedurakh (na prymere tamozhennыkh ahent·stv y nalohovыkh konsul'tantov) / E. Hvardzyn'ska //Visnyk Akademiyi mytnoyi sluzhby Ukrayiny. Ser.: Pravo. − 2010. − № 2. − S. 170-179. − Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsup_ 2010_2(5)_31.pdf*
5. *Danelyuk V.I. Administratyvno-pravovi zasady kontrolyu za poserednyts'koyu diyal'nistyu v haluzi mytnoyi spravy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / V.I. Danelyuk. − D.: Dnipropetr. derzh. un-t vnutr. Sprav, 2011. − 20 p.*

Розвиток методів управління
та господарювання на транспорті
№ 4 (53), 2015

6. *Mizhnarodna konventsiya pro sproshchennya i harmonizatsiyu mytnykh protsedur (Kiot·s'ka konventsiya) vid 18.05.1973 [Elektronnyy resurs] / Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – Rezhym dostupu: http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643.*
7. *Zakon Ukrayiny «Pro pryyednannya Ukrayiny do Protokolu pro vnesennya zmin do Mizhnarodnoyi konventsiyi pro sproshchennya ta harmonizatsiyu mytnykh protsedur» vid 05.10.2006 # 227-V. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/ show/ 227-16*
8. *Postanova Rady Ministriv SRSR vid 7 bereznya 1989 roku № 203 «Pro zakhody derzhavnoho rehulyuvannya zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti». − [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: /www/ URL: http:// pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr1365.htm.*
9. *Polozhennya pro diyal'nist' mytnykh brokeriv na terytoriyi Ukrayiny: Zatverdzheno Nakazom Derzhavnoho mytnoho komitetu Ukrayiny vid 4 veresnya 1992 roku № 173. − [Elektronnyy resurs].–Rezhym dostupu: /www/ URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0174342-92.*
10. *Polozhennya pro diyal'nist' pidpryyemstv, shcho zdiysnyuyut' deklaruvannya na pidstavi dohovoru: Zatverdzheno Nakazom Derzhavnoyi mytnoyi sluzhby Ukrayiny vid 22 lypnya 1997 roku № 340. − [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: /www/ URL: http://zakon4. rada. gov.ua/laws/show/z0495-97.*
11. *Mytnyy kodeks Ukrayiny vid 11 lypnya 2002 roku № 92-IV // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. − 2002. − № 38-39. − St. 288. −[Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:/www/URL: http://zakon4.rada.gov.ua/ laws/ show/92-15.*

12. Mytnyy kodeks Ukrayiny vid 13 bereznya 2012 roku № 4495-VI // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – St.552. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: /www/ URL: http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2015

Рецензенти:

доктор економічних наук, старший науковий співробітник відділу ринку транспортних послуг Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України **А.А. Ліпінська**

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіка підприємства та підприємництво на морському транспорті» **Ю.О. Наврозова**